Europos Parlamentas
2019-2024

Teisės reikalų komitetas

2023/2062(INI)

10.10.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

Virtualiųjų pasaulių plėtros poveikis politikai. Civilinės, įmonių, komercinės ir intelektinės nuosavybės teisės klausimai
(2023/2062(INI))

Teisės reikalų komitetas

Pranešėjai: Axel Voss, Ibán García Del Blanco

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 11

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

Virtualiųjų pasaulių plėtros poveikis politikai. Civilinės, įmonių, komercinės ir intelektinės nuosavybės teisės klausimai
(2023/2062(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ir ypač į jos 4, 16, 26, 81, 114 ir 118 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 1886 m. Berno konvenciją dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos,

– atsižvelgdamas į Nicos sutartį dėl tarptautinės prekių ir paslaugų ženklų registravimo klasifikacijos, iš dalies pakeistą 1979 m. rugsėjo 28 d. ir atnaujintą dvyliktajame leidime (12-2023),

– atsižvelgdamas į Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) 1996 m. autorių teisių sutartį ir 1996 m. PINO atlikimų ir fonogramų sutartį,

– atsižvelgdamas į 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos[1],

– atsižvelgdamas į 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva)[2],

– atsižvelgdamas į 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“)[3],

– atsižvelgdamas į 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I)[4],

– atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos[5],

– atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija)[6] (reglamentas „Briuselis I“),

– atsižvelgdamas į 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES)

[1] OL L 77, 1996 10 27, p. 20.
[2] OL L 149, 2005 6 11, p. 22.
[3] OL L 199 2007 7 31, p. 40.
[4] OL L 177, 2008 7 4, p. 6.
[5] OL L 111, 2009 5 5, p. 16.
[6] OL L 351, 2012 12 20, p. 1.

Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB[7],

– 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo[8],

– atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB[9],

– atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo[10],

– atsižvelgdamas į 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo[11],

– atsižvelgdamas į 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo[12],

– atsižvelgdamas į 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB[13],

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1807 dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų[14],

– atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/790 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 96/9/EB ir 2001/29/EB[15] (Autorių teisių direktyva),

– atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų[16],

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1024 dėl atviriųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio

[7] OL L 257, 2014 8 28, p. 73.
[8] OL L 157, 2016 6 15, p. 1.
[9] OL L 119, 2016 5 4, p. 1.
[10] OL L 119, 2016 5 4, p. 89.
[11] OL L 327, 2016 12 2, p. 1.
[12] OL L 154, 2017 6 16, p. 1.
[13] OL L 295, 2018 11 12, p. 39.
[14] OL L 303, 2018 11 28, p. 59.
[15] OLJ L 130, 2019 5 17, p. 92.
[16] OL L 151, 2019 6 7, p. 70.

naudojimo[17],

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1150 dėl verslo klientams teikiamų internetinių tarpininkavimo paslaugų sąžiningumo ir skaidrumo didinimo[18],

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas) ir iš dalies keičiami tam tikri Sąjungos teisėkūros procedūra priimti aktai (COM(2021)0206),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl Europos skaitmeninės tapatybės sistemos nustatymo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 (COM(2021)0281),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl suderintų sąžiningos prieigos prie duomenų ir jų naudojimo taisyklių (Duomenų aktas) (COM(2022/0068),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais (COM(2022)0495),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl nesutartinės civilinės atsakomybės taisyklių pritaikymo dirbtiniam intelektui (Atsakomybės už dirbtinį intelektą direktyva) (COM(2022)0496),

– atsižvelgdamas į 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/868 dėl Europos duomenų valdymo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (Duomenų valdymo aktas)[19],

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2019/1937 ir (ES) 2020/1828 (Skaitmeninių rinkų aktas)[20],

– atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas)[21],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/988 dėl bendros gaminių saugos, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 ir panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/95/EB bei Tarybos direktyva 87/357/EEB[22],

---

[17] OL L 172, 2019 6 26, p. 56.
[18] OL L 186, 2019 7 11, p. 57.
[19] OL L 152, 2022 6 3, p. 1.
[20] OL L 265, 2022 10 12, p. 1.
[21] OL L 277, 2022 10 27, p. 1.
[22] OL L 135, 2023 5 23, p. 1.

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 1095/2010 ir direktyvos 2013/36/ES bei (ES) 2019/1937[23],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl intelektinės nuosavybės teisių plėtojant dirbtinio intelekto technologijas(A9-0176/2020)[24],

– atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas. Intelektinės nuosavybės veiksmų planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti“ (COM(2020)0760),

– atsižvelgdamas į 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją dėl intelektinės nuosavybės veiksmų plano ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti[25],

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 11 d. Komisijos komunikatą pavadinimu „ES ketvirtosios kartos saityno ir virtualiųjų pasaulių iniciatyva: gera naujos technologinės pertvarkos pradžia“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto pranešimą (A9-0000/2023),

A. kadangi virtualieji pasauliai dar nėra plačiai naudojami, nors jų diegimas įvairiais naudojimo atvejais įvairiuose sektoriuose padidino bendrą informuotumą ir atkreipė valdžios institucijų dėmesį;

B. kadangi ekspertai teigia, jog vis dar gali prireikti 10–15 metų, kad būtų išnaudotas visas metavisatos potencialas, ir manoma, kad jos plėtra ateinančiais metais turės didelį poveikį skaitmeninei aplinkai ir suteiks galimybių bei rizikų, į kurias reikia atsižvelgti;

Terminų apibrėžtys

1. pažymi, kad šiuo metu trūksta sąvokų „metavisata“ ir „virtualusis pasaulis“ apibrėžčių;

2. atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina į Komisijos komunikatą įtrauktą pasiūlymą dėl apibrėžties, kurioje daugiausia dėmesio skiriama pagrindinėms virtualiųjų pasaulių savybėms: „virtualieji pasauliai yra patvari, įtrauki aplinka, pagrįsta technologijomis, įskaitant 3D ir išplėstinę realybę (XR), kurios suteikia galimybę realiuoju laiku derinti fizinius ir skaitmeninius pasaulius įvairiais tikslais, pavyzdžiui, projektavimui, modeliavimui, bendradarbiavimui, mokymuisi, socializacijai, sandorių vykdymui ar pramoginių paslaugų teikimui“;

3. pabrėžia, kad labai svarbu skatinti standartizavimą ir sąveikumą, kad būtų visapusiškai plėtojama metavisata, kaip tarpusavyje sujungtų virtualiųjų pasaulių ekosistema;

[23] OL L 150, 2023 6 9, p. 40.
[24] OL C 404, 2021 10 6, p. 129.
[25] OL C 205, 2022 5 20, p. 26.

Tinkama etikos ir teisinė sistema

4. pabrėžia, kad ES prieinami virtualieji pasauliai turėtų būti grindžiami etinėmis vertybėmis, principais ir pagrindinėmis teisėmis, įtvirtintomis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje[26] ir galiojančiuose ES teisės aktuose;

5. primena, kad virtualieji pasauliai turėtų būti kuriami ir diegiami laikantis bendrojo principo, kad tai, kas neteisėta realiame gyvenime, turėtų būti neteisėta internete, užtikrinant, kad būtų visapusiškai gerbiamos žmonių, kaip naudotojų, vartotojų, darbuotojų, investuotojų ir kūrėjų, teisės;

6. pabrėžia, kad svarbu stebėti, kaip laikomasi galiojančių teisės aktų, ir užtikrinti veiksmingą jų vykdymą; ragina Komisiją, bendradarbiaujant su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais, parengti gaires ir geriausią patirtį, paaiškinant jų teisinius įsipareigojimus ir atsakomybę metavisatoje;

7. pabrėžia, jog labai svarbu, kad Komisija reguliariai atliktų galiojančių taikomų teisinių priemonių tinkamumo patikras, ir pabrėžia, kad visuose būsimuose teisės aktuose dėl metavisatos turėtų būti vengiama dubliavimosi ar nenuoseklumo, kartu prireikus užpildant spragas;

8. pažymi, kad vis dėlto kai kurie reglamentavimo klausimai jau yra akivaizdūs privatinės tarptautinės, civilinės ir intelektinės nuosavybės teisės srityse, kaip nurodyta tolesniuose skirsniuose;

9. pabrėžia, kad neseniai atlikti moksliniai tyrimai parodė, jog virtualiosios realybės jutiklių duomenys yra tokie pat unikalūs kaip pirštų atspaudų skenavimas ir gali būti naudojami nustatant įvairius požymius, pvz., amžių, lytį, pajamas, etninę kilmę ir negalios statusą; mano, kad tai kelia didelių etinių problemų, į kurias turėtų būti atsižvelgiama; pabrėžia, kad vienas iš šių etinių klausimų, susijusių su didžiulio kiekio asmens duomenų, įskaitant biometrinius duomenis, rinkimu, yra užtikrinti, kad sutikimas rinkti tokius duomenis būtų gautas ne tik patekimo į virtualųjį pasaulį metu, bet ir kiekvienu naudojimo atveju, laikantis Bendrajame duomenų apsaugos reglamente nustatyto tikslo apribojimo principo;

10. atsižvelgdamas į tai pažymi, kad Komisijos komunikate pasiūlyti veiksmai, kuriais siekiama didinti informuotumą, gerinti skaitmeninius įgūdžius ir didinti naudotojų galimybes naudotis pagrindinėmis technologijomis, yra labai svarbūs;

Tarptautinė privatinė teisė

11. pabrėžia, kad kai kurie tradiciniai teritoriniai principai, susiję su taikytina teise ir jurisdikcija, gali pasirodyti nepakankami virtualiesiems pasauliams, kurių neteritoriškumą lemia decentralizuotų technologijų, pvz., blokų grandinės, naudojimas, ir dėl to gali kilti problemų, susijusių su ES teisės taikymo užtikrinimu ir vartotojų bei įmonių teisių apsauga;

12. konkrečiau, pažymi, kad, atsižvelgiant į tai, jog virtualieji pasauliai yra prieinami

[26] OL C 303, 2007 12 14, p. 1.

visiems bet kurioje pasaulio vietoje, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nustatytas vadinamasis mozaikinis kriterijus, pagal kurį nukentėjusysis subjektas gali reikalauti atlyginti žalą šalių, kuriose buvo padaryta bent dalis žalos, teismuose, gali negalioti; vis dėlto primena, kad Teismas nustatė papildomą kriterijų, pagal kurį nukentėjusieji subjektai gali reikalauti atlyginti žalą per šalies, kurioje yra jų pagrindinių interesų vieta, teismus, ir patvirtina, kad būtų galima apsvarstyti galimybę šį kriterijų kodifikuoti Reglamente „Briuselis I“;

13. pažymi, kad „vartotojo“ apibrėžtis reglamente „Briuselis I“ šiuo metu grindžiama tiesioginiais sutartiniais santykiais, kurių nėra, pvz., tarp nepakeičiamojo žetono emitento ir pirkėjo, kai nepakeičiamasis žetonas išleidžiamas į antrinę rinką; pažymi, kad dėl ginčo su emitentu atveju galutinis pirkėjas netektų teisės į jurisdikcijos nustatymo tvarką, kurią pagal Reglamentą „Briuselis I“ suteikia vartotojams;

14. ragina Komisiją atsižvelgti į šias ir kitas galimas problemines situacijas ir įvertinti galiojančių tarptautinės privatinės teisės nuostatų tinkamumą ES, prireikus siūlant pakeitimus, siekiant užtikrinti, kad piliečiams ir įmonėms nereikėtų sistemingai bylinėtis užsienio teismuose arba pagal užsienio teisės aktus;

Civilinė teisė

15. pažymi, kad tikimasi, jog per ateinantį dešimtmetį komercinių sandorių skaičius ir ekonominė svarba metavisatoje didės; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad virtualių prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai būtų identifikuojami ir laikomi atsakingais už bet kokią jų produktų daromą žalą;

16. atkreipia dėmesį į susirūpinimą, kurį kelia reklamos metodai, naudojami parduodant vadinamąjį virtualų nekilnojamąjį turtą, nes naudotojai gali būti priversti manyti, kad jie iš tikrųjų įgyja nuosavybės teises, nors praktiškai gauna tik licenciją naudotis virtualia žeme; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti, kad taikomos sąlygos būtų skaidrios ir sąžiningos;

17. primena, kad atsakomybės taisyklės turėtų būti visapusiškai taikomos virtualiesiems pasauliams, ir pabrėžia, kad svarbu nustatyti veiksmingas priemones, kuriomis būtų užkirstas kelias bet kokios formos žalingam elgesiui metavisatoje ir su juo kovojama;

18. yra susirūpinęs dėl to, kad naudojant pseudoportretus ir decentralizuotas sistemas, pvz., grindžiamas blokų grandinės technologija, gali būti labai sunku reikalauti, kad žalą sukėlę asmenys būtų atskaitingi; mano, kad labai svarbu įgyvendinti veiksmingas tapatybės valdymo sistemas, kad būtų galima tinkamai jas identifikuoti ir kovoti su suklastotomis tapatybėmis, taip pat atsižvelgiant į ypatumus, susijusius su decentralizuotų autonominių organizacijų valdymu ir kolektyvine atsakomybe;

19. primena, kad pseudoportretai neturi juridinio asmens statuso, todėl visi su jų veiksnumu, teisėmis, pareigomis ir atsakomybe susiję klausimai turi būti sprendžiami atsižvelgiant į jais besinaudojančius fizinius ar juridinius asmenis; mano, kad, kadangi metavisata vystosi ir tampa vis sudėtingesnė, reikėtų apsvarstyti galimybę pseudoportretams suteikti specialų teisinį statusą;

Intelektinės nuosavybės teisė

20. pabrėžia, kad ES intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių apsaugos teisės aktai visapusiškai taikomi virtualiesiems pasauliams; vis dėlto pabrėžia, kad virtualiųjų pasaulių plėtra kelia naujų sunkumų, susijusių su vykdymo užtikrinimu ir pažeidėjų nustatymu;

21. primena, kad metavisatos naudotojai privalo gerbti išimtines teisių turėtojų prerogatyvas ir jų teisę į teisingą atlygį; pabrėžia, kad intelektinės nuosavybės teisių saugomo turinio naudojimui reikia gauti leidimą licencijuojant arba perleidžiant teises, išskyrus atvejus, kai jam taikoma kokia nors intelektinės nuosavybės teisių apsaugos išimtis ar apribojimas; šiuo atžvilgiu pakartoja, kad svarbu užtikrinti licencijų taikymo srities skaidrumą, siekiant užtikrinti, kad naudotojai galėtų nustatyti, kokiems intelektinės nuosavybės teisių saugomo turinio naudojimo būdams metavisatoje taikomos jų turimos licencijos;

22. palankiai vertina tai, kad atnaujinta dvyliktoji Nicos klasifikacija, pagal kurią leidžiama registruoti prekių ženklus pagal klases, apimančias jų naudojimą metavisatoje; vis dėlto yra susirūpinęs dėl su prekių ženklais susietų nepakeičiamųjų žetonų naudojimo be jų savininkų leidimo ir ragina įgyvendinti veiksmingas priemones šiems ir kitiems pažeidimų atvejams nustatyti ir spręsti; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina Komisijos pasiūlymą parengti kovos su klastojimu priemonių rinkinį;

23. pripažįsta, kad taikomos Skaitmeninių paslaugų akte nustatytos atsakomybės taisyklės ir Autorių teisių direktyvos 17 straipsnyje nustatyta speciali tvarka, taikoma naudotojų sukurto turinio įkėlimui; vis dėlto mano, kad reikia išsamiau paaiškinti, kaip turėtų būti taikomos galiojančios taisyklės;

24. pabrėžia, kad nepakeičiamieji žetonai nesuteikia jokių intelektinės nuosavybės teisių į skaitmeninį turtą, ir atkreipia dėmesį, kad reikia didesnio skaidrumo, kad būtų išvengta sukčiavimo ir to, kad dažnai painiojama teisė į patį žetoną ir teisė į pagrindinį saugomą turinį;

25. primena skirtumą tarp žmogaus kūrinių, kuriems sukurti naudojamas dirbtinis intelektas, ir dirbtinio intelekto sukurtų kūrinių; primena, kad, nors dabartinė intelektinės nuosavybės sistema ir toliau taikoma kūriniams, kuriems sukurti naudojamas dirbtinis intelektas, dirbtinio intelekto sukurti kūriniai kelia naujų reguliavimo iššūkių intelektinės nuosavybės teisių apsaugos srityje;

Prieinamumas ir skaitmeninis raštingumas

26. pabrėžia, kad virtualieji pasauliai suteiks galimybių teikti visuotinės svarbos viešąsias paslaugas platesnei piliečių naudai; vis dėlto pabrėžia, kad turi būti užtikrintas visų ES naudotojų įtraukimas ir jiems suteikiamas prieinamumas tiek aparatinės įrangos sąnaudų ir naudojimo, tiek programinės įrangos supratimo požiūriu; pažymi, kad prieinamumas yra ypač svarbus pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir turėtų būti atsižvelgiama į tokius aspektus kaip geografinė padėtis, lytis, išsilavinimo lygis ir socialinė bei ekonominė padėtis;

27. atsižvelgdamas į tai, priduria, kad skaitmeninis raštingumas yra itin svarbus siekiant užtikrinti saugų ir socialiniu požiūriu naudingą virtualiųjų pasaulių įsisavinimą ir informacija pagrįstą naudojimą ir skatinti demokratinę kontrolę;

28. rekomenduoja toliau plėtoti plačiajai visuomenei skirtą virtualiųjų pasaulių priemonių rinkinį, kaip nurodyta Komisijos komunikate, atsižvelgiant į Piliečių forumo rekomendacijas, siekiant padėti piliečiams geriau suprasti, kaip valdyti savo virtualią tapatybę, virtualius kūrinius, virtualų turtą ir duomenis, ir prisidėti prie visapusiškos ES virtualiųjų pasaulių strategijos, kuri būtų tvari ir orientuota į žmogų;

°

° °

29. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Šiuo pranešimo projektu abu pranešėjai pripažįsta didėjančią ekonominę, socialinę ir net politinę virtualiųjų pasaulių svarbą.

Atsižvelgiant į ankstyvą jų kūrimo etapą, piliečių forumo virtualiųjų pasaulių klausimais darbo rezultatus ir 2023 m. liepos 11 d. Komisijos komunikatą „ES ketvirtosios kartos saityno ir virtualiųjų pasaulių iniciatyva: gera naujos technologinės pertvarkos pradžia“, pranešėjai siekia šiame pranešime išdėstyti pagrindinius teisinius klausimus, kurie kyla dėl virtualiųjų pasaulių.

Šiomis pastangomis siekiama atkreipti Komisijos dėmesį, kad reikia išnagrinėti galimus teisinius klausimus, kurie nėra nagrinėjami jos komunikate, ir sukurti pagrindą būsimam Parlamento darbui per kitą kadenciją.

Palankiai įvertinę „virtualiųjų pasaulių“ apibrėžtį, kurią Komisija pateikė pirmiau minėtame komunikate, pranešėjai tvirtina, kad šiai naujai technologijai reikia etinio ir teisinio pagrindo, ir analizuoja problemiškiausius aspektus, kurie priklauso Teisės reikalų komiteto kompetencijai, t. y. tarptautinės privatinės teisės, civilinės teisės ir intelektinės nuosavybės teisės srityse.

Šie klausimai, nors ir išsibarstę įvairiose teisės srityse, turi bendrų bruožų: technologijos, kuriomis grindžiami virtualieji pasauliai, visų pirma decentralizuotas blokų grandinės ir nepakeičiamųjų žetonų pobūdis, neatitinka kai kurių sąvokų ir principų, kurie tradiciškai yra Sąjungos teisinės srities *acquis* pagrindas, pavyzdžiui, nuostatų dėl taikytinos teisės ir jurisdikcijos teritoriškumo, arba labai trukdo užtikrinti Sąjungos teisės vykdymą, kaip yra intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir pažeidėjų ar už žalą atsakingų asmenų nustatymo atveju.

Be to, pranešėjai reiškia susirūpinimą dėl skaidrumo trūkumo, būdingo nepakeičiamųjų žetonų rinkodarai, ir pažymi, kad, pavyzdžiui, šiomis aplinkybėmis kartais vartojamas žodžių junginys „virtualus nekilnojamasis turtas“ gali suklaidinti vartotojus sudarant licencinę sutartį dėl faktinės nuosavybės teisės įgijimo.

Siekiant užtikrinti saugų ir socialiai naudingą, įtraukų ir įperkamą virtualiųjų pasaulių įsisavinimą ir informacija pagrįstą naudojimą ir skatinti demokratinę kontrolę, vien teisės aktų nepakanka. Todėl pranešėjai baigia savo svarstymus primindami, kad prieinamumas, viešosios paslaugos ir skaitmeninis raštingumas yra svarbūs į žmogų orientuotai skaitmeninei pertvarkai, kurioje kiekvienas pilietis gali pasinaudoti prieiga prie šios naujos technologijos, nė vienas nepaliekamas nuošalyje ir gerbiamos šios Sąjungos vertybės, principai ir pagrindinės teisės.